

Şərəfli bağça

Bağça deyilən yer Peyğəmbərin – sallallahu aleyhi və səlləm – evindən xütbə verdiyi minbəyə qədər olan məkandır. Müsəlmanlara görə onun özünəməxsus fəziləti vardır. Rəsulullahın – sallallahu aleyhi və səlləm – zamanında onun arxasında qərib və yoxsul insanlar üçün məkən var idi. Onlara Suffə əhli deyilirdi.

Peyğəmbər hücrəsi

Bu yerdə Peyğəmbərin – sallallahu aleyhi və səlləm – və iki böyük səhabəsinin məzarı yerləşir. Peyğəmbər – sallallahu aleyhi və səlləm – məscidə bitişik olan evində dəfn olunmuşdur. Sonradan isə onun evi məscidin ərazisinə daxil edilmişdir.

Yaşıl qübbə

Peyğəmbərin – sallallahu aleyhi və səlləm – məzarı olan yerin tavanı yaşıl qübbə ilə fərqləndirilib. Şəklin arxa tərəfində görünən isə Baqi məzarlığıdır ki, orada Muhəmmədin – sallallahu aleyhi və səlləm – minlərlə səhabəsi dəfn olunmuşdur.

Peyğəmbər məscidi

Dünyanın ən böyük məscidlərindən biri və İslamda ikinci ən müqəddəs məkandır. Bu məscidi Muhəmməd Peyğəmbər – sallallahu aleyhi və səlləm – 622-ci ildə Mədinə şəhərinə hicrət etdikdən sonra evinin yanında inşa etdirmişdir. Məscidin yeri iki yeniyyətə oğlana məxsus idi və orada xurma qurudulurdu. Peyğəmbər – sallallahu aleyhi və səlləm – həmin torpağı onlardan satın aldı. Sonra orada xurma ağacının gövdələrindən uzunluğu və eni 50 metr olan məscid inşa etdi. Məscidin tavanında da ağaclardan istifadə etdi. Məscidin qurtaracağına isə qərib və yoxsul insanlar üçün məkən təyin etdi.

Peyğəmbər məscidini səmadan çəkilməmiş şəkildən seyr et

17

Müəzzinlərin sayı 17-dir

333.327

Məscidin sahəsi ətraf sahəsi ilə birlikdə 333.327 kvadrat metrdir

10

Məscidin 10 minarəsi vardır

1

Məsciddə və onun sahəsində eyni anda 1 milyon adam namaz qıla bilər

Quranın əzbərlənməsi

Quranda əsas məqsəd onun aramla oxunaraq ona əməl olunmasıdır. Müxtəlif yerlərdəki müsəlmanlar müxtəlif yaşlarda Quranı əzbərləməyə və onu öyrənməyə, üstəlik onu öz övladlarına öyrətməyə çalışır. Hər il dünyada yarım milyondan çox yeni Quran hafizinin artdığı təxmin olunur.

Səslə qorunma

Müsəlman alimləri Quranın Rəsulullahın – sallallahu aleyhi və səlləm – tilavət etdiyi kimi, ən dəqiq şəkildə səsləndirilməsi üçün böyük zəhmət sərf etmişlər. Alimlər özlərindən əvvəlki alimlərdən Rəsulullahadək – sallallahu aleyhi və səlləm – dinləmə yolu ilə bunu mənimsəmişlər. Yəqinliklə söyləyə bilərik ki, bu gün İndoneziyadakı müsəlman uşaq Quranı Məkkədə 15 əsr öncə oxunduğu kimi oxuyur. Bu elm Təcvid adlanır.

Yazılı qorunma

Quranın bu günkü yazılışı Rəsulullahın – sallallahu aleyhi və səlləm – zamanında yazıldığı kimidir. O vaxt 23 səhabə Rəsulullahın – sallallahu aleyhi və səlləm – hüzurunda, ona vəhy nazil olunduqca Quranı yazardılar. Onun vəfatından sonra isə Quran bir yerdə cəm olunmuş və bundan sonra da onun hərfi və səslərinin yazılışı qaydaları haqqında Quranın yazılışı adlı müfəssəl bir elm meydana gəlmişdir.

Hifz olunan Quran

Quran müsəlmanların kitabıdır və onlar etiqad edirlər ki, o, Allah tərəfindən Muhəmməd Peyğəmbərə – sallallahu aleyhi və səlləm – nazil olunmuş Allah kəlamıdır. Quran insanlara hidayət verən, haqqı batıldən ayırd edən bir kitabdır və onlara nə üçün yaradıldığını izah edib, onlar üçün xeyirli olan qanunlara, habelə ən gözəl və ən kamil əxlaqi keyfiyyətlərə səsləyir.

23

Quran 23 il ərzində
nazil olmuşdur

Quran oxuyan uşağı
seyr et

114

Quran surələrinin
sayı 114-dür

LAUNCHING
CURIOSITY
JUST SCAN IT

Azanın mənası

Azan İslam dövəti-nin əsasıdır. Onun sö-zlərində İslamın əsası hesab olunan şəhadət yer alır. Orada deyilir ki, Allahdan başqa ibadət haqqına malik məbud yoxdur və ibadətlər Al-lahın Rəsulu Muhə-mədin – sallallahu aleyhi və səlləm – buyurduğu kimi olmalıdır. Bu da Muhəmməd Allahın rəsuludur şəhadətidir.

Ən şərəfli iş

Azan vermək ən şərəfli işlərdən biri hesab olunur və müəzzinlər Uca Allah tərəfindən böyük bir əcrə nail olur. Peyğəmbərin – sallalahu aleyhi və səlləm – sünnəsində azan verməyin böyük fəzilətləri haqqında dəlillər varid olmuşdur. Onlardan biri də Qiyamət günü insan-ların, müəzzinləri uzun boylarından tanımaları olacaq.

Oruc tutan üçün azan

Müsəlman olan kəs oruc tutmağa niyyət etdikdə, sübh namazının azanını eşidincə bir sıra əməllərə son verir və məğrib namazının azanını eşidənədək orucunu davam etdirir.

24

Məkkə hərəminin müəzzinlərinin sayı 24-dür

4

Dünyadakı müəzzinlərin sayı təqribən 4 milyondur

15

Azanın cümlələrinin sayı 15-dir

Azanın 8 məqamı, müəzzinlərin əda formaları müxtəlifdir və onları sayıb bitirmək mümkünsüzdür... Azanı dinlə.

8

Azan

Müsəlmanları namaza səsləyən çağırış azan adlanır. Fərz buyurulmuş beş vaxt namazın əvvəlində azan verilir. Bunun üçün müəzzin (azanı verən adam) hündür bir yerdə, minarədə və ya məscidin sahəsində azan verir.

Namazda Kəbəyə yönəlmə

Dünyanın hər bir yerində müsəlmanlar namaz qılmaq üçün Allahın əmrini yerinə yetirərək Kəbəyə tərəf yönəliirlər. Beləcə onlar birgə şəkildə vahid mərkəzə tərəf istiqamətlənirlər.

Kəbənin örtüyü

Kəbənin şərəfli örtüyü Allahın evinə edilən ən əsas hörmət və ehtiramın təzahürüdür. Rəsulullahın – sallallahu aleyhi və səlləm – peyğəmbərliyindən öncə də insanlar Kəbəni örtərdilər və onlar bu tendensiyanı fərqli rənglərdə davam etdirmişlər. Günümüzdə Kəbə, üzərinə qızıl suyuna çəkilmiş saplarla Quran ayələri nəqş edilmiş qara ipək parça ilə örtülür. Örtük ildə bir dəfə Həcc mövsümü zamanı dəyişdirilir.

Qara daş

Kəbənin cənub-şərqində yerləşir. Müsəlmanlara görə onun özünəməxsus yeri vardır. Onlar təvafı onun yanından başlayır, hər dəfə təvaf etdikdə onu öpür, əllərini ona sürtür və ya ona tərəf işarə edirlər. Bununla belə müsəlmanlar etiqad edirlər ki, o, nə zərər verir, nə də fayda.

Kəbə

Məkkə şəhərində, Məscidul-həramın ortasında yerləşən dördbucaqlı formasında bir tikilidir. Müsəlmanlar namaz və Allahın buyurduğu digər ibadətləri yerinə yetirdikdə ona tərəf üz tuturlar. Onu Allahın peyğəmbəri İbrahim və oğlu İsmayıl – aleyhiməssalam – İzzət və Cəlal Sahibi olan Allahın əmri ilə inşa etmişlər. Sonradan o, dəfələrlə yenidən bina edilmişdir.

Zəməm quyusu

Zəməm quyusunun əsl yeri Kəbədən 20 metr aralıdadır. Müsəlmanlar onun suyunu bərəkətli hesab edir və etiqad edirlər ki, bu Allahın İsmail əleyhissalama kiçik yaşlarında bəxş etdiyi bir kəramətdir.

Kəbənin qapısı

Kəbənin qapısından keçməklə insan onun içərisinə daxil olur və ya onun üzərinə qalxa bilər. Onun qapısı yerdən 2.2 metr yüksəklikdədir.

İbrahimin məqamı

Bu yer İbrahim əleyhissalamın üzərində duraraq Kəbəni inşa etdiyi yerdirdir. Rəsulullah – sallallahu aleyhi və səlləm – təvafı bitirdikdən sonra onun arxasında namaz qılırdı.

Kəbəni
yaxından
seyr et

Məscidul-
həramı canlı
yaymla izlə

Hira mağarası

Hira mağarası Peyğəmbərin – sallallahu aleyhi və səlləm – peyğəmbərlikdən öncə ardıcıl gecələrdə xəlvətdə olduğu mağaradır. Həmin məkanda Cəbrail əley-hissalam nazil olaraq Allahın risaləsini Muhəmmədə – sallallahu aleyhi və səlləm – çatdırmışdır.

Quranın nazil olması

Bu dağın üzərində fərqli bir tarixi an yaşanmışdır. O da Quranın Muhəmmədə – sallallahu aleyhi və səlləm – nazil olduğu vaxtdır. Həmin kitab müsəlmanların həyatında bir düstur, hi-dayət verən və müəllim rolunu oynayır.

Oxu!

(Oxu!) Qurandan Allahın elçisi Muhəmmədə – sallallahu aleyhi və səlləm – nazil olunmuş ilk sözdür və göstərir ki, elm söz və əməldən daha öndədir.

Nur dağı

Nur dağı Məkkədə Məscidul-həramın şərqində yerləşən bir dağdır və onun özünəməxsus tarixi məqamı vardır. Vəhy nuru məhz həmin yerdə Rəsulullah – sallallahu aleyhi və səlləm – nazil olmağa başlamışdır. Bu dağda İslamın şüarlarından hər hansı biri yoxdur.

Nur dağının
göydən
görünüşünü seyr et

642

Dəniz səviyyəsindən
642 metr
yüksəklikdə yerləşir

5

Dağın sahəsi 5 kilometrdir və
dəvənin hürğücü formasındadır,
özü də olduqca sıldırım qayalı və
sürüşkəndir.

40

Rəsulullah – sallallahu
aleyhi və səlləm – vəhy
nazil olunarkən onun 40
yaşı var idi.

4

Dağ, Məscidul-
həramdan 4
kilometr aralıda
yerləşir.

İbrahimin çağırışı

Allah öz peyğəmbəri İbrahimə aleyhissələmə Kəbəni inşa etdikdən sonra əmr etmişdi ki, yerin müxtəlif bölgələrindən insanları ora həcc ziyarətinə səsləsin. Hər il dünyanın müxtəlif ölkələrindən çoxsaylı müsəlmanlar bu çağırışa cavab verirlər.

Aləm cavab verir

Muhəmməd Peyğəmbər – sallallahu aleyhi və səlləm – yüz min səhabəsi ilə birlikdə həcc etmiş, üstəlik, tövhid, Allahın evinə diqqət və ümmətinə həccə səsləmək kimi məsələlərdə Allahın peyğəmbəri İbrahim aleyhissələmənin yolu ilə getdiyini təkidlə bildirmişdir.

Həccin sirləri

İslam təkidlə bildirir ki, həccin təfsilatı ilə yerinə yetirilməsindəki təcrübəsinin sirri Allahın həm qəlbə, həm də dillə zikr olunması, Uca və Nöqsansız Allaha zəlilcəsinə möhtaclığın izhar edilməsidir.

Məkkəyə həcc

Həcc İslamın rüknlərindən beşincisidir. Bu müxtəlif irqlərin və təbəqələrin eyni rəngli libasda bir yerə gəldikləri səfərdir. Onlar bir ağızdan: “Ləbbeyk, Allahummə, ləbbeyk” (yəni, biz Sənin hüzurundayıq, ey Rəbbimiz!) deyirlər. Müsəlman həcc zamanı müxtəlif hallarda, müxtəlif feillərlə və sözlərlə Allahı zikr edir, Ona möhtac olduğunu izhar edir.

Həcc vaxtı gediş

30
30 min həkim və tibb işçisi

192
192 min işçi qüvvəsi

6
Həccin 6 günü

3
Hər il 3 milyon zəvvar

Həccdən görüntüləri seyr et

Məscid və cəmiyyət

Məscid, müsəlmanların birliyi və parçalanmama-ları üçündür. Məscid hər kəs üçündür. Burada ağ və ya qara dəri, yaxud əsmər olan, varlı ilə kasıb, savadlı və ya savadsız olan kimsələr arasında heç bir fərq yoxdur. Məsciddə cəmiyyətin bütün təbəqələri bərabər olur, yalnız təqvası daha çox olanın məqamı yüksəkdir.

Nur məscidi

Nur məscidi Yeni Zel-landiyada 1981-ci ildə tikilmişdir. Dünyada sutka ərzində üzərinə ilk günəş şüası dəyən məscid budur. Hər gün azan və sübh namazı bütün məscidlərdən əvvəl bura-da icra olunur.

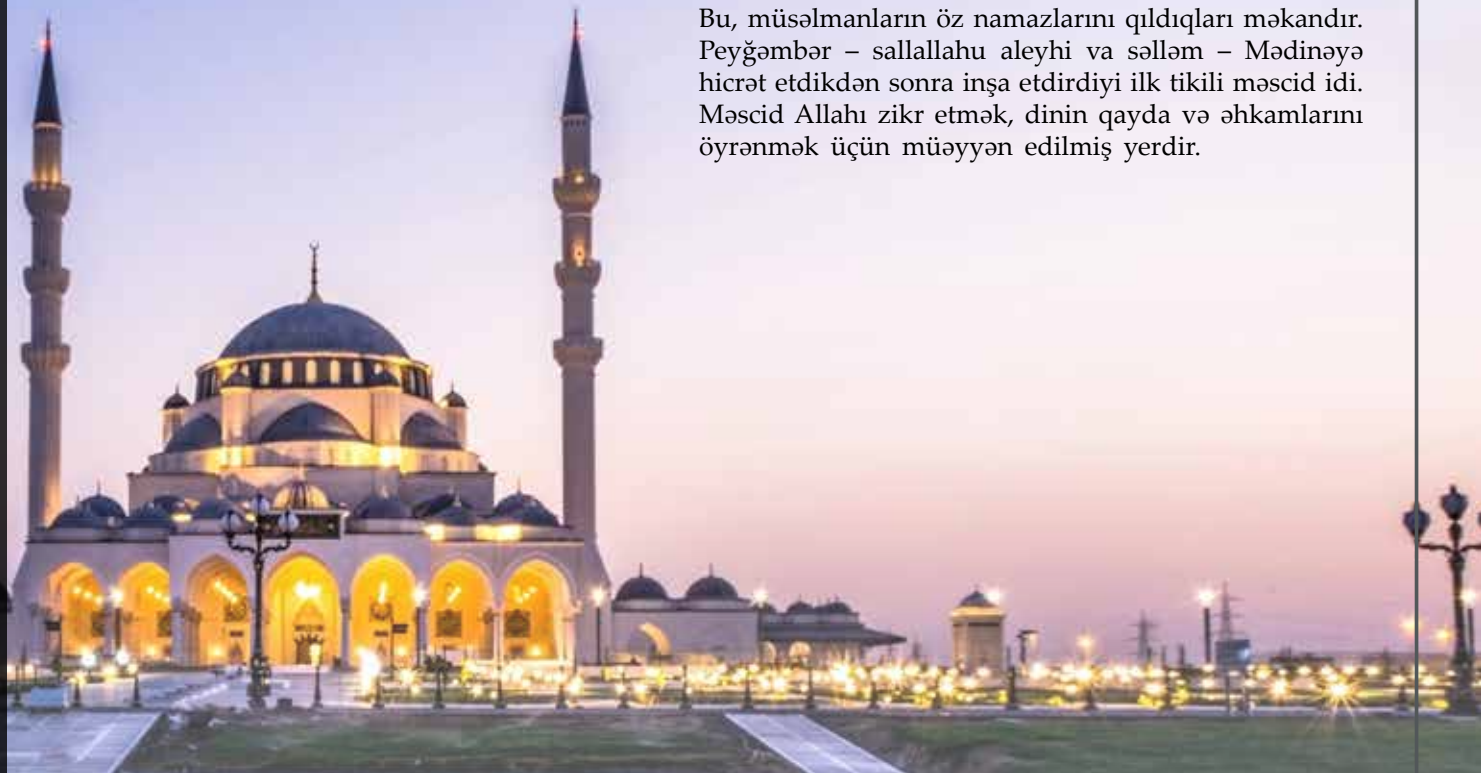
Ən qədim minarə

Minarələr məscidlərin əsas əlamətlərindən biridir. Onun möhtəşəm görüntüsü uzaqdan bəlli olur. Səkkizinci-dəqquzuncu əsrlərdə inşa edilmiş Böyük Qayruvan məscidinin minarəsi ən qədim minarələrdən biri hesab olunur və günümüzədək qalmaqdadır.

Məscid

Bu, müsəlmanların öz namazlarını qıldıkları məkandır. Peyğəmbər – sallallahu aleyhi və səlləm – Mədinəyə hicrət etdikdən sonra inşa etdirdiyi ilk tikili məscid idi. Məscid Allahı zikr etmək, dinin qayda və əhkamlarını öyrənmək üçün müəyyən edilmiş yerdir.

Dünyadakı məscid dizaynları

Dünyadakı müxtəlif məscidlərin dizaynı

800 min

İndoneziyadakı məscidlərin sayı

4 milyon

dünyadakı məscidlərin təqribi sayı

Malidə
məscid dizaynı

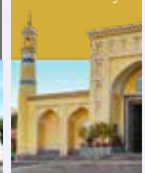
Hindistanda
məscid dizaynı

Fransada
məscid dizaynı

Çində
məscid dizaynı

Hərəm

Hərəm – səbəbindən asılı olmayaraq döyüşün, ovun, insanın əkmədiyi ağacları kəsməyin qadağan olunduğu yerdir. Onun müəyyən hüdudları vardır ki, onu ərəblər İslamdan öncə də bilirdilər. Onlar İbrahimin – əleyhissalam – dinindən onu mənimsəmiş, Rəsulullah – sallallahu aleyhi və səlləm – də onu təsdiq etmişdir.

Qəlblərin bağlılığı

Quranda xəbər verilir ki, İbrahim peyğəmbər – əleyhissalam – Kəbə evini inşa etdikdə Allaha dua etmişdir ki, insanların qəlbi bu evə bağlı olsun, ora gedib həcc ziyarəti etməyə həris olsunlar. Bu gün ora bir milyard yarımından çox müsəlmanın qəlbinin bağlandığı bir məkandır.

Məkkə

İslamda ən əzəmətli şəhər, Allahın rəsulu Muhəmməd – sallallahu aleyhi və səlləm – orada anadan olmuş, orada böyümüş, dəvətini orada başlamışdır. Məkkəyə insanlar izdihamla gəlib toplanıqları üçün belə adlanmışdır.

Məscidul-həram

İslamda ən böyük məsciddir və Səudiyyə Ərəbistanı Krallığında Məkkə şəhərinin ortasında yerləşir. Məscidin ortasında İbrahim peyğəmbərin – əleyhissalam – inşa etdiyi Kəbə yerləşir ki, o da insanlar üçün tikilmiş ilk evdir.

22

Hər il Məkkəni
22 milyon zəvvar
ziyaret edir

2

Məkkə həramının
hüdudlarında 2
milyon adam namaz
qıla bilər.

179

Məscidul-həramın
179 qapısı vardır

Məscidul-həramı
canlı yayımla izlə

Məscidul-
həramın səmadan
görüntüsünü izlə

Rəsulullahın – sallallahu aleyhi va səlləm – evi

Muhəmməd peyğəmbər – sallallahu aleyhi va səlləm – evini kərpicdən və xurma ağacının gövdələrindən inşa etmişdi. Evin iki qapısı var idi – biri qərb istiqamətində, ikincisi isə şimal istiqamətində. Qapıların çərçivələri yox idi və əllə döyülürdü.

Rəsulullahın – sallallahu aleyhi va səlləm – ev əşyaları

Rəsulullahın – sallallahu aleyhi va səlləm – evində yoxsul möminlərin evində olan ləvazimatlardan savayı heç bir əşya yox idi. Tarix bizlərə nəql edir ki, ərəblərin rəhbərlərindən biri Adiy ibn Hətim nəsrani idi. Bir dəfə o, Mədinəyə gəldi və Rəsulullah – sallallahu aleyhi va səlləm – onu qəbul etdi. O vaxt Peyğəmbər – sallallahu aleyhi va səlləm – üzərində otursun deyə qonağına bir şey təqdim edə bilmədi. Lifdən hazırlanmış bircə döşəkcə tapdı və onu da qonağı otursun deyə, ona təqdim etdi. Rəsulullah – sallallahu aleyhi va səlləm – özü isə yerdə oturdu.

Yaşıl qübbə

Rəsullahın – sallallahu aleyhi va səlləm – bu günkü məzarı tarix boyu qorunsun deyə inşa edilmiş hasarla əhatə olunmuşdur. Üzərində isə 1279-cu ildə inşa edilmiş Yaşıl qübbə vardır. Əvvəllər onun rəngi göy idi, sonradan 1873-cü ildən yaşıl rəngi almışdır.

Ömər ibn Xəttabın
(Allah ondan razı olsun) məzarı

Əbu Bəkr əs-Siddiqin
(Allah ondan razı olsun) məzarı

Rəsulullahın –
sallallahu aleyhi va
səlləm – məzarı

Burada dəfn olunmuşdur

İslam peyğəmbəri Muhəmmədin – sallallahu aleyhi va səlləm – məzarı burada yerləşir. O, 8/6/632-ci ildə vəfat etdiyi evində dəfn olunmuşdur. Son nəfəsini zövcəsi Aişənin – radiyallahu anha – qucağına söykənmiş halda, Uca məqamdakı dostları istəyirəm – deyərək almışdır. Sonra onun yanında ən xeyirli səhabələri – Rəsulullahın – sallallahu aleyhi va səlləm – xəlifəsi Əbu Bəkr əs-Siddiq və ikinci xəlifə Ömər ibn əl-Xəttab – radiyallahu anhumə – dəfn olunmuşlar. Müsəlmanlar Peyğəmbər məscidini ziyarət edərkən Rəsulullahı – sallallahu aleyhi va səlləm – salamlayırlar.

Peyğəmbər
məscidini səmadan
seyr et